

ולבסוף הפריצה במקום הלא צפוי בדרום המערך הגרמני, שהייתה למעשה תנועת שמאל אוגפת. קרבות ראש הגשר הגם חזרה על אורח אופרטיבי זה. קבוצת הארמיות ה-21 שלטה על הדרך המוליכה לקאן, ולחצה בכיוון עיר זאת, שהייתה את המפתח לכיבוש מהיר של פריז; טבעי היה שהגרמנים, ברצונם למנוע פריצה למרכז צרפת, יעבירו את מרבית כוחותיהם לגיורה זאת — ולפי דברי וילמוט זאת היתה כל כונתו של מונטגומרי להשיג. ברוע, ממשך וילמוט, שמונטגומרי הצליח לרכז את מרבית כוחם המשוריין הכבד של הגרמנים (הטיגריס

והפנתרים של ה-SS) בגורתו הוא, ולהוציא את השריון האנגלי מהקו כעתודה אופרטיבית, ראה הוא את השעה כשרה לפריצתו של בראדלי בגזרת סנט-לו, שהיתה למעשה תנועה אוגפת ימנית. הדיחוי בביצוע תוכניות אלו בא מתוך סיבות שונות: מחד — רצונו של מונטגומרי להמשיך להתיש את הגרמנים, ומאיך גיסא — מספר פעולות נגד גרמניות אשר סיכלו התקפות מקומיות אנגליות בגורת קאן. כל אלה היוו כאמור את הנושא לחיכוכים האנגלו-אמריקאים הראשונים בשדה הקרב באירופה.

(סיום הפקירה — בהוברת הבאה)

אמרות • השגות • מושגים

שליטיה של גרמניה הקיסרותית אפשר ולא היו כה רשעים וכה אשמים כחיטלר, אך אחריותם (למלחמת העולם הראשונה) מוסיפה להיות האחריות הראשונה במעלה. האשמה האמתית רבצה על אדם אשר מת עוד בטרם החלה המלחמה — הלא-הוא הרוזן שליפן, בעלה של ה"תכנית המפורסמת" — או, יתכן יותר-מוה, על אנשי מדינה אשר הניחו לאותה תכנית כי תחלוש על מוחותיהם עד למידה כזאת, ששום ברירה אפילו לא נשקלה על ידם. במבט-לאחור נראה הדבר כמעשה שלא-יאמן. תכנית-שליפן — היו מעלותיה הצבאיות כאשר היו — מבחינה מדינית היתה בגדר טרופ. פירושה היה כי גרמניה לא יכולה היתה ללחום במלחמה אירופית אלא בדרך מסוימת יחידה: על-ידי שתתקוף את צרפת דרך בלגיה — ועל-ידי כך תודא כי אמנם תתרחש אותה התערבות בריטית אשר בסופו-של-דבר סתמה את הגולל על התקוות הגרמניות. מלמדי-זכות גרמניים טענו לעתים קרובות כי הגיוס-הכללי הרוסי הוא שעשה את המלחמה לבתי נמנעת. במובן ידוע אמנם כך היה הדבר, אולם לא היתה נודעת לגיוס הרוסי השפעה כזו אילו היתה קיימת איוו שהיא ברירה לתכנית-שליפן, שערו בנפשכם, למשל. אילו היו הגרמנים נשארים במצב-של-הגנה במערב ותוקפים מזרחה, דבר שלזכותו טען בשעתו מולטקה-הקשיש — היעלה איש על דעתו כי בריטניה היתה מתערבת מבלי שהנטרליות הבלגית נפגעה, על-מנת לתמוך במתקפה צרפתית נגד גרמניה? כשביל המעצמות-הגדולות האחרות, גיוס-כללי פירושו לא היה עדיין כי אין עוד מנוס ממלחמה — שכן אופי תכניותיהן הצבאיות הניח עוד אז מקום לתמרון מדיני; אולם לגרמנים לא היתה שום תכנית פרט ליציאה למלחמה מקדימה נגד צרפת. בכך היה פשעם.

(מתוך מאמרו של רוברט בלייק, ב"ספקטיטור", השבועון המדיני-הספרותי הבריטי בעקבות תרגונו האנגלי — מאיטלקית — של הספר הגדול מאת לואיג'י אלברטיני "מקורותיה של מלחמת 1914".)